

Heby kommuns författningssamling

Kommunstyrelsen

ISSN 2000-043X

HebyFS 2017:1
Infördes i
författnings-
samlingen den
10 januari 2017

Riktlinjer för medborgardialog i Heby kommun

Inledning

Vårt demokratiska samhälle står under ständig förändring. Inte minst i Heby kommun där man kan se ett ökat intresse för samhälls- och politiska frågor och för de beslut som kan ge konsekvenser i den egna vardagen. Förutom den mer traditionella partipolitiken används flertalet forum, inte minst via sociala medier, som en del av den demokratiska utveckling som sker.

Som medborgare vill du vara med och diskutera och delta i samhällsutvecklingen men på dina villkor. Att i större utsträckning arbeta med medborgardialoger innebär inte att de ersätter det representativa systemet. Syftet är snarare att stödja det genom att skapa transparens, öka kunskapen om systemet och utveckla ett samspel mellan förtroendevalda, tjänstemän och medborgare. Genom ökad kunskap om och ökad kvalitet i medborgardialoger utvecklar dessa baserat på vad vi redan gör inom dessa typer av kommunikation. Informationsbrev och skriftliga remisser till de som är mest berörda i olika ärenden ryms även det i begreppet medborgardialog.

Det handlar om att se medborgarnas kunskaper som en tillgång för att forma framtidens Heby kommun. Vi behöver använda flera olika och, inte minst, moderna metoder för att få kunskap om medborgarnas värderingar och att ge medborgarna kunskaper om kommunens ansvar, styrning och verksamhet. Genom systematiska dialoger kan vi både stärka demokratin och förtroendet för den verksamhet vi bedriver. Som invånare i Heby kommun finns det idag flera kanaler att föra fram förslag, idéer och åsikter, såsom medborgarförslag till fullmäktige, allmänhetens frågor och lagstadgade samråd. På kommunens hemsida kan du även ge förbättringsförslag via en e-tjänst.

Genom att aktivt använda sig av medborgardialog i kommunala frågor ges våra invånare ytterligare en möjlighet till delaktighet och inflytande.

Principer för medborgardialog

- Medborgardialog ska övervägas i samband med början av ett uppdrag som direkt berör kommunens invånare.
- Kommunens förtroendevalda ska få ökad insikt i medborgarnas synpunkter, önskemål och visioner genom att faktakunskaper som tjänstemännen tar fram inför beslut, kompletteras med resultat från medborgardialogen.
- Beslut om medborgardialog fattar respektive nämnd, styrelse eller fullmäktige. Hur dialogen ska genomföras beslutas av respektive nämnd, styrelse eller fullmäktiges presidium.
- Det totala antalet medborgardialoger som erbjudits den aktuella målgruppen under senaste året ska beaktas innan beslut om genomförande. Detta för att undvika en uttrötningseffekt som skulle kunna äventyra graden av engagemang.
- Medborgardialogen ska genomföras så att så många som möjligt i målgruppen har möjlighet att delta.
- Övervägande ska göras om uppsökande arbete behövs för att få fler att engagera sig i frågan.

- Ansvarig nämnd, styrelse eller fullmäktiges presidium beslutar om målgrupp för dialogen (Se bilaga 1).
- I varje dialog ska hänsyn tas till den aktuella målgruppens utgångspunkter såsom ålder, språk och funktionsnedsättningar.
- Barn och ungdomars möjlighet att delta ska ges särskilt utrymme.
- Ett specifikt och konkret syfte ska bestämmas inför varje dialog.
- Medborgarna ska vid varje dialog informeras om vilken grad av inflytande de kommer ges i dialogen samt hur åsikter och synpunkter kommer behandlas. Den av SKL beskrivna delaktighetstrappan¹ ger vägledning kring graden av delaktighet (Se bilaga 2).
- Syftet med dialogen och graden av delaktighet ska styra valet av verktyg och metoder som ska användas i dialogen (Se bilaga 2).
- En tidsplan med tydlig ansvarsfördelning ska framställas till varje uppdrag där medborgardialog genomförs.
- Tydlig information kring den aktuella frågan ska ges till deltagande medborgare.
- Resultatet från dialogen ska redovisas i beslutsunderlaget som ett komplement till tjänstemännens faktaunderlag.
- Resultatet av medborgardialogen är rådgivande. Ansvaret för att prioritera frågor och göra bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv ligger på kommunens förtroendevalda som fattar beslut i frågan.
- Återkoppling av dialogens resultat ska ges till deltagande medborgare. Vid dialogens genomförande ska tydlig information om när återkoppling sker ges.
- För att upprätthålla formerna för medborgardialog är det av stor vikt att en kontaktperson utses vid varje förvaltning som även ser till att processer, metoder och kompetens för medborgardialog ständigt utvärderas och utvecklas.

Varför medborgardialog?

Innan man planerar hur man ska föra medborgardialog bör man ha klart för sig vad man vill åstadkomma. En grundförutsättning är att de förtroendevalda och tjänstemän som väljer medborgardialog verkligen är intresserade av att ta del av resultatet och ta hänsyn till medborgarnas åsikter och synpunkter. Ha därför följande frågor i åtanke när medborgardialog som verktyg är av intresse:

- Behöver vi veta mer om hur medborgarna i Heby kommun ser på den här frågan och kan deras kunskaper, åsikter och önskemål hjälpa oss fatta ett bra beslut?
- Kan en medborgardialog ge medborgarna större kunskaper om kommunens ansvar och prioriteringar?
- Känns frågan tillräckligt angelägen för medborgarna för att vilja ha inflytande på beslutet?

Är svaret ja på samtliga frågor är medborgardialog ett verktyg att använda sig av.

Återkoppling

Innan en dialog genomförs ska ansvarig nämnd, styrelse eller fullmäktige ha en färdig plan för hur dialogens resultat ska återkopplas. Återkoppling ska ske till:

- *Deltagande medborgare* kring resultatet av dialogen och information kring hur de förtroendevalda kommer använda sig av det som framkommit. Viktigt med att ge information om vad nästa steg är.
- *Samtliga nämnder, styrelse och fullmäktige* med väl dokumenterade resultat som ger möjlighet till diskussion kring resultatet.
- *Övriga medborgare* kring vad som framkommit i dialogen.

Övrig spridning av resultat göres via kommunens hemsida och sociala medier.

¹ Den redovisade delaktighetstrappan bygger på Sherry Arnstein, 1969, "A ladder of citizen participation" i Journal of the American Institute of planners, 35 (4), sidorna 216 – 224.

Utvärdering

För att utveckla och förbättra medborgardialog som verktyg ska kontinuerlig analys och utvärdering av medborgardialogsarbetet göras. Inspiration och råd finns att få via SKLs dialogguide.

Ks 2016 § 208

Dessa riktlinjer träder i kraft den 7 december 2016

Marie Wilén
Ordförande i kommunstyrelsen

Emma Burstedt
Kommunchef

Bilaga 1

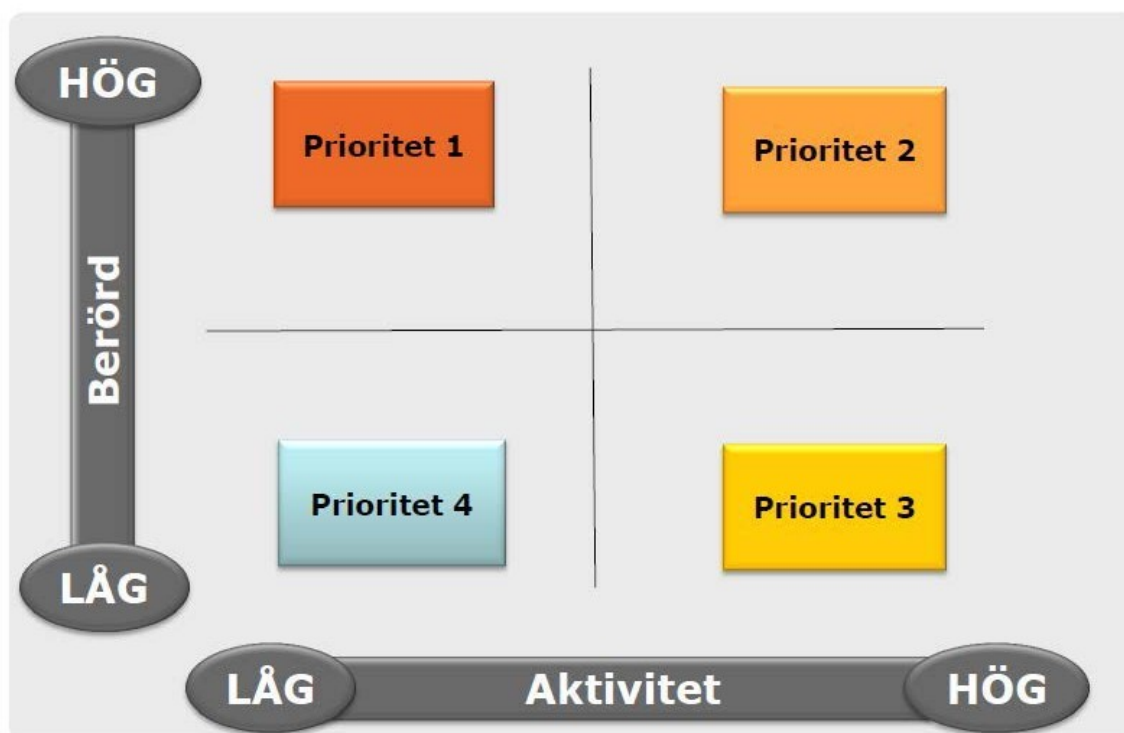
Målgrupp för dialogen

Ansvarig nämnd, styrelse eller kommunfullmäktiges presidium beslutar om målgrupp för dialogen.

Målgruppen kan bestämmas utifrån:

- geografiskt område
- en särskild grupp i samhället som påverkas av beslutet:
 - unga
 - gamla
 - småbarnsföräldrar
 - de som nyttjar en resurs som till exempel Sport- och simhallen, Fritidsgården, pendlarparkeringar
- Alla medborgare kan också bjudas in till dialog

Som vägledning när beslut om målgrupp för dialogen ska tas används fyrfältaren nedan.

Högt berörd och högt aktiv

De som hamnar i denna ruta är de som troligtvis kommer att delta i dialogen och aktivt söka upp kommunen/ beslutsfattare.

Högt berörd och lågt aktiv

Det är denna grupp som kommunen behöver prioritera. Val av metod för dialogen ska anpassas efter gruppen som aktivt kan behöva sökas upp.

Lågt berörd högt aktiv

I den här gruppen hittar vi de som troligtvis kommer kontakta kommunen oavsett vilken grad av delaktighet och metod som väljs. Denna grupp behöver hanteras och avvägas mot helheten.

Lågt berörd lågt aktiv

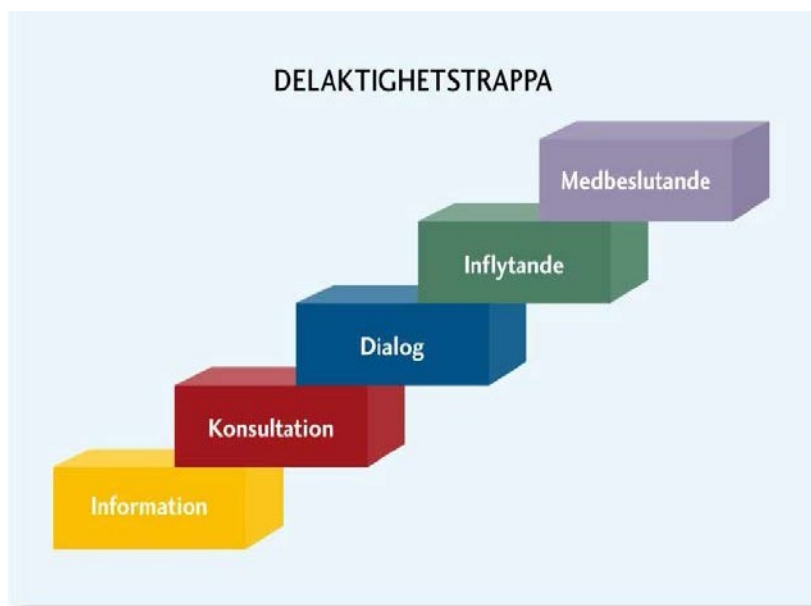
Några stora resurser ska inte läggas på denna grupp men det kan vara intressant att höra gruppen för att balansera helheten.

Bilaga 2

Vilken grad av delaktighet – delaktighetstrappan

Det gäller att välja rätt metod för det syfte man har med medborgardialogen. De metoder som följer nedan är exempel på metoder som kan användas utifrån den av SKL redovisade delaktighetstrappan.

Det finns många metoder för medborgardialog, såväl fysiska som digitala metoder. Inför dialog måste vi ta ställning till i vilken grad deltagarna ska kunna påverka. Ska medborgarna t.ex. ha möjlighet att styra inriktningen på fortsatt arbete, lämna allmänna synpunkter, värdera olika förslag, prioritera mellan olika åtgärder eller självständigt få fatta beslut utifrån givna ramar? Det är mycket viktigt att vi alltid är tydliga mot dem som deltar om vilka möjligheter till påverkan som finns.

Information

Informationsmöte – Stormöte

Information till många samtidigt – viktigt tema/ämne

Envägskommunikation – inte ett dialogmöte

När?

Informera om ett redan fattat beslut

Hur?

Tydlig dagordning

Komplettera med skriftligt information/presentationsmaterial

Erfaren och pedagogisk mötesledare krävs

Konsultation

a. Fokusgrupp

Kartläggningsverktyg

Identifiera och värdera viktiga faktorer i en viss fråga/ämne

Enkel och snabb metod – ger mycket information

När?

Utgångspunkten är att man utgår från ett underlag som tagits fram av förvaltningen och godkänts av de förtroendevalda och där medborgarna t.ex. får värdera viktiga faktorer i en viss fråga.

Vad tycker du är viktigt att prioritera i kommunens fastställda budget för nästa år?

Hur?

Bjuda in 6-12 deltagare, minst 2-3 olika fokusgrupper

Dokumentation

Moderator och sekreterare

b. Medborgarpanel

Kartläggningsverktyg

Identifiera och värdera faktorer i en viss fråga. Ger snabb respons från många.

När?

Återkommande, t ex hur upplevs kommunens verksamheter? Hur upplevs mottagande, service?

Hur?

Bjuda in 60-80 pers ca att delta. Slumpmässigt urval eller öppet för alla som vill.

Panelen får lämna synpunkter i olika frågor ca 2-4 ggr/år.

Många paneler genomförs huvudsakligen via webben/e-post/sms, med fysiska träffar emellanåt.

Dialog

World café – metoden

Cafémetoden är en dialogmetod som uppmuntrar människor att delta i diskussioner om aktuella frågor i en informell och bekväm miljö. Dialogmetoden stimulerar att ta fram idéer och förslag. Lära, lyssna och utbyta synpunkter. Utgångspunkten är att alla ska få föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan och man behöver inte komma till konsensus.

När?

Tidigt i processen

Få fram idéer och förslag, t.ex.

Hur skall kommunen/ uppnå sin vision?

Hur?

Trevlig lokal med små bord

Moderator

Deltagare: riktade – öppet möte

Dokumentation

Medborgarna ges möjlighet att delta under en längre tid och är med i en utvecklingsprocess från det vita pappret till färdigt förslag som underlag till politiska beslut.

Inflytande

Framtidsverkstad

Ta fram konkreta idéer och förslag – ofta bildas arbetsgrupper som jobbar vidare med dessa, och som eventuellt förverkligar dem. För att genomföra metoden behövs moderatorer som är utbildade i tekniken.

När?

Vill fånga konkreta idéer – teman/ämnen genom hög grad av delaktighet och inflytande

Hur?

Inbjudna deltagare (bl.a. som har befogenheter)

Genomförs under minst en dag

Moderatorer

Stor lokal med mycket väggutrymme behövs

Medbestämmande

Den representativt valda församlingen delegerar ansvar till en arbetsgrupp/panelgrupp eller liknande där deltagarna inte är valda utifrån partitillhörighet utan är med som enskilda personer.

Medborgarbudget

Medbeslutandemetod – politisk församling delegerar beslutsmakt till arbetsgrupp invånare eller liknande.

När?

Välja mellan olika alternativ i investeringsbudget, besluta om egna förslag utifrån en given ekonomisk ram.

T ex grupp i viss ort för ortsutveckling, skolungdomar för satsningar miljö/trafik/närmiljö/skolmiljö eller liknande. För att sprida engagemang, locka till deltagande, samhällsorienterande

Hur?

Beslutande omröstningar på webbplatsen

Arbetsgrupp av invånare utreder (med hjälp av förvaltning) och fattar beslut

Källa: SKL, dialogguiden.se